

גיליון הורים פרשת אֶזְרִי מוֹת וּפְרֶשֶׁת קְדָשִׁים

פרשת אֶזְרִי מוֹת עוסקת בעבודת יום הכיפורים ופרשת קְדָשִׁים עוסקת בעיקר בהנחלת קדושת עם ישראל דרך מצוות המרוממות את האדם בקשר בינו לקב"ה ובינו לבין חברו.

הנושאים המרכזיים בפרשות: עבודת יום הכיפורים (טז, א-לד) מקום הקרבת הקורבנות - רק במקדש (יז, א-ט) איסור אכילת דם וחובת כיסויו בעפר (יז, י-יד) טומאה באכילת נבלת העוף (יז, טו-טז), קדושת ישראל בטהרת המשפחה (יח, א-ל), דינים שונים (יט, ג-יט) פירות עורלה ושנה רביעית (יט, כג-כה) דינים שונים נוספים (יט, כו-לז).

בשתי הפרשיות מופיעים נושאי עריות ולא נשאלו שאלות מפאת הצניעות לגיל הילדים.

סיפור א' לשולחן שבת

סיפור על ילד שהצליח בחכמתו להביא לאביו תובנה ולחייבו במצוות כיבוד הורים...

כתוב בפרשה "איש אמו ואביו תיראו". מה באה המצווה הזו להוסיף על מצוות "כבד את אביך ואת אמך". אומר רש"י: "כאן הקדים אם לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, ובכבוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו בדברים". נראה סיפור על ילד שהצליח בחכמתו להביא לאביו תובנה ולחייבו במצוות כיבוד אב...

מי שראה את אביו של זבולון, לא האמין כי זהו אביו! האב הזקן נראה כאחד הקבצנים העלובים שבעיר, וזאת בעוד זבולון בנו מתגורר לו עם משפחתו בבית הדור למראה ועושה חיל בעסקיו.

אכן, זבולון התעלם מאביו הישיש. כלל לא חס על האב התשוש, שכוחותיו עזבוהו זה מכבר. בשום פנים ואופן לא הסכים זבולון להכניס את אביו לביתו ולתת לו אוכל ובגדים. "ידאג הוא לעצמו!" נהג זבולון להפטיר בזלזול.

לא ייפלא אפוא, שהאב הזקן סבב לו ברחובות עם שאר קבצני העיר הן בימות החורף הקרים והן בימות הקיץ הלוהטים. היה זה יום חורף צונן במיוחד. האב הזקן ישב לו בחברת כמה מרעיו העניים על ספסל עלוב באחד מרחובות העיר. והנה עבר במקום נכדו הקטן, צעיר בנו של זבולון.

קם הסב ממקומו וניגש אל הנכד. "בקש מאביך שישלח לי בגד חם, ללבוש בימים הקרים הללו". אץ הנכד הביתה ואמר לאביו: "סבא מבקש בגד חם!" האב לא הראה סימני התעניינות מיוחדים. "עלה אל העלייה. שם יש בגד התלוי על מסמר", פלט לבסוף, "הורד את הבגד ותן לו!"...

טיפס הנכד אל העלייה, לחפש את הבגד, אך כשראה למה התכוון אביו הזדעזע! הבגד הישן, שהיה תלוי על מסמר חלוד, היה קרוע ובלוי, כולו חורים חורים...

דאב ליבו של הנכד על סבו המסכן. הרהר רגע קט, ואחר נטל זוג מספריים שמצא בעליה וגזר את הבגד לאורכו לשני חצאים שווים. אביו, שהרגיש כי הבן מתמהמה בעליה זמן רב מהנחוץ, קרא אליו מלמטה: "רד כבר! מדוע אתה מתעכב? מה אתה מעולל שם?" לבסוף ירד הבן ובידו מחצית הבגד..

"מה זה?" שאל האב, וכעס בקולו, "מדוע חתכת את הבגד לשניים? והיכן המחצית השניה?!"

"המחצית השנייה נשארה בעליה, תלויה על המסמר", השיב הבן

"מדוע?" האב היה תמה ורוגז ניכר על פניו.

"את המחצית השנייה שומר אני בשבילך. בעוד שנים, כשאתה תזקין, אוציא אותך מהבית הזה. ואז תסתובב אתה ברחובות העיר יחד עם יתר העניים. ובימות הקור, כשתבקש ממני בגד חם ללבוש, אשלח לך את מחצית הבגד שנותרה בעליה, כפי שאתה מתנהג עם אביך – כך אנהג אני איתך בבוא העת!"...

בוש האב ונכלם. צעיר בנו עורר אותו לחשוב מה מעולל הוא לאביו. מיד יצא לחפש את אביו ברחובות העיר, ביקש ממנו מחילה והכניסו לביתו...

סיפור ב' לשולחן שבת

נכתב בפרשה: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתֵּי לְבַלְתֵּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לְפָנֶיכֶם וְלֹא תִשְׁמְאוּ בָהֶם" ולאחר מכן "דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" ואומר המגיד מדובנא שמכאן לומדים שגם הגודר את עצמו מהעבירה נקרא קדוש (ולא רק מי שמקיים מצוות) ומביא על כך משל:

עשיר אחד היה לו בן יחיד, והיה מחזיק בביתו יתום אחד, למען יהיה אח וחבר אל בנו, שילמדו יחד אצל המלמד שהוא מחזיק בביתו, והיתום ההוא, אחר שכבר היה כבן בית, שבע ודשן, החל להקל בכבוד המלמד, והיה אוהב לטייל בכל יום בגינות ובפרדסים בכדי לבטל לימודו, וכאשר נתוודע זאת אל העשיר, בערה חמתו עליו ויגרשהו וילך מביתו. לימים אחדים התעשת גם הבן היחיד ללכת בדרכים כאלה. וכאשר שמע אביו, הכניסו החדרה ויכהו מכה רבה. ואחר שעה ושתיים, כשך חמת אביו, נכנס בנו לדבר עימו לאמר: אבי, הורני על כל פנים, למה יגרע בנך יחידיך מהנער היתום הזה, הלא גם הוא עשה את אשר עשיתי, ואליו לא עשית מאומה, רק גרשת אותו מביתך, היה לך לעשות עמדי כן, ומדוע הוספת לשפוך עלי עוד חמה ובוז? ויען אביו ויאמר לו: הנה היתום, האנוכי הריתיה או ילדתה? רק כאשר היה נראה לעיני שהוא הולך בדרך הישר, שומע לקול המורה ויושב בבית הספר, החזקתיו אצלי, עתה כאשר ראיתו כי רוח אחרת עימו, הוצאתיו מביתי וגרשתיו. אמנם אתה, הלא בני אתה, איככה אגרשך מביתי מאת פני? דע כי כאלה וכאלה אפליא את מכותיך במוסר אכזרי, ובהכרח תהיה סר למשמעתי, כי לא אעזבך עד הקימי מזמות לבי להגיעך אל האושר וההצלחה.

סיפור ג' לשולחן שבת

מביא המגיד מדובנא על הפסוק "קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם"

משל לעשיר אחד בעיר קטנה, ולו בת יחידה, וגמר בדעתו ללכת ולתור בארץ לבקש לו חתן מפולג, עד כי בא אל הישיבה הגדולה אשר במרחקים, ויבקש את פני ראש הישיבה לאמר: הרבה עלי מאוד מהר ומתן, ואני אתן ככל אשר יצוה אדוני עלי, רק לבחור לי חתן כחפץ לבבי! ויאמר אליו ראש הישיבה: אם תפזר בעבורו כך וכך, הנה לפניך חתן, והוא הטוב והמעולה מכל בני הישיבה, אם בשכלו הזך, ואם בהתמדתו, כי לא יכבה בלילה נרו, ויקחהו העשיר אל ביתו ונתן לו בתו. אחר כך ראה העשיר כי הוא מתעצל בלימודו, ולומד בבית המדרש אך שעה אחת או שתיים ביום, והיה מתמרמר עד מאוד. קרא את חתנו והוכיח אותו על זה, ויען החתן ויאמר: שאל נא את השמש בעיר זו, אם היה מכל בני העיר פותח ספר פעם אחת בחודש, על כל פנים בלתי אני לבדי, גם שאני מתעצל, על כל פנים לא יעבור עלי חודש או שבוע בלי עסק התורה מעט, וגם אם לא אלמד כל ימי ואשכח מה שאשכח, עם כל זאת יהיה נשאר בידי הרבה יותר מאשר תמצא בכל בני העיר הזאת!

אז אמר לו חתנו: תדע בני, כי לא על דעת זה לקחתך ופזרת עליך הוני, לא לקחתך בעיר הזאת בעבור היותך המעולה בין כולם, זכור נא כי הלוא לקחתך משיבה של מעלה, בהיותך בין אנשי המעלה, ושם היית המעולה והמחודד והמתמיד המצוין, אם כן לא אסתפק עתה כאשר אראה אותך מעולה ונבחר בין בחורי העיר הזאת, אבל בעל כרחך צריך אתה להיות מתמיד כאז, אשר שמה בין אנשי קודש נקראת מתמיד, כי שמה לקחתך ושמה בחרתיך!

זאת היא טענת הקב"ה נגד ישראל, הרוצים למצוא חן בניסיון להתחבר עם עמים פחותים וכופרים ולוותר על הקשר המלא שהיה עם הקב"ה.

סיפור ד' לשולחן שבת

אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּקְרָאוּ וְאֵת שְׁפָתַי תִּשְׁמְרוּ - סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצות. ואמרו חז"ל שלושה שותפין הן באדם: הקב"ה, ואביו, ואמו. חלקו של מי גדול יותר.

שלושה חברים היו בעיר, וגמרו בדעתם לנסוע למרחקים ללמוד חכמות חדשות, והסכימו בדעתם שילך כל אחד במקום מיוחד, כי אולי יזמן איזה לימוד במדינה זו מה שאינו מזדמן במדינה אחרת, ולאחר שנה או שתיים יתאספו אל מקום אחד אשר יעדו. ויהי כי הקיפו הימים, ונתאספו ובאו יחד איש פני רעהו, התחילו מספרים כל אחד את החדשות אשר למד. זה מספר ואומר: אני למדתי לעשות מראה, שיכולים לראות על ידה עד כמה פרסאות! ויתפלאו מאוד על לימוד יקר זה. והשני אומר לפניו: אני למדתי חכמה יקרה, איך לעשות עגלה ומרכבה, שיכולים לנסוע עליה כמה פרסאות ברגע אחד! והשלישי מספר לפניו: אני למדתי רפואה יקרה המועלת יותר מכל צרי, והיא מסוגלת מאוד לכל סוגי החולי!

ואחר הדברים האלה נשא אותם ליבם ללכת יחד, ויתהלכו באשר התהלכו. ויהי בבואם אל מלון עיפים ויגעיים, וייקח האחד את תרמילו, והוציא את המראה לראות ולהביט בה. וירא מרחוק, כי בעיר המלוכה צווחה גדולה בחוצות, ויחדו מבוהלים ודחופים על דברת בת המלך שנפלה במחלה אנושה, והרופאים כבר נלאו ולא יכלו למצוא לה תרופה. ויען השני ויאמר: אני אעשה ואכין עגלה לבוא שמה ברגעים אחדים! והשלישי אומר: אני אתן לה התפוח אשר עשיתי בחוכמתי להריח בה. ותתרפא כרגע! ויהי הם באים שמה, וזה נתן לה התפוח ונתרפאה מיד. ותהי שמחה גדולה בחצרות המלך והשרים, והמה מחללים בחלילים לפני שלושת האנשים החכמים האלה, אשר על ידי שלשלתם נתגלגלה אל בתו היקרה הרפואה. אחר כך קרא המלך אותם ואמר להם: מה אשיב לכם גמולכם הטוב? אם אפתח לכם את כל אוצרותי, אין די בהם השב גמול על הטובה אשר השגתי מכם, ואתם שפטו נא ובחרו מכם אחד שיישא בתי!

ויהי כשמעם את הדבר הזה, התחילו מתווכחים זה עם זה. זה אומר: אני קודם כי אני ראיתי תחילה, במראה אלי התוודע הדבר! והאחר עונה ואומר: מה בידך לפעול עם המראה, לולא התפוח אשר בידך? וזה אומר: לולא העגלה אשר הוצאתי, לא פעלתם גם שניכם מאומה! ויהי בהישמע קול ההתווכחות לפני בת המלך, פיה פתחה בחכמה ואמרה: כן הדברים, כי זכות כל אחד שווה, כי לולא זה מה היה פועל זה או זה. אומנם הוויכוח הזה אי אפשר לברר אותו אם נדבר ממה שעבר, כי בדבר ההזדמנות אשר עברה עלי, ודאי זכות שלשתם שווה: אכן אם נדבר מזמן העתיד, אפשר ללבן ולברר הוויכוח הזה במעט אמר ודברים, כי על הימים העתידים מה לי לראות במראה, מה לי העגלה אשר המציא זה? אכן התפוח אשר ביד פלוני, הלא אני צריכה אליו ערב ובוקר וצהריים, כי אני רכה וענגה, חלושת המזג, ואם כן זכותו גדולה משלכם!

סיפור ה' לשולחן שבת

מובא בפרשה "השוכן אתם בתוך טומאתם" ומבאר רש"י על פסוק "אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם" מסופר שכשהגיע בפעם ראשונה הצדיק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא לעיר אחת. קיבלוהו בסבר פנים יפות שני בעלי בתים עשירים.

כל אחד מהם רצה שהצדיק יבוא לביתו, וכך יצא מריבה בניהם מי יזכה לארח את הצדיק...

האחד היה מוכר כבעל גאווה ו"אפו מורם מעם" ואילו השני בעל ענווה אך אינו מדקדק כל כך במצוות.

כל העיר התעניינה במי מהם יבחר הרב לקבוע את מעונו.

להפתעת כולם בחר הרבי להתארח בביתו של השני אף שאינו מדקדק במצוות. הידיעה הפליאה את החסידים ובחירתו של הרב עוררה "גלים" בקרב חסידיו. הרבי הרגיעם ואמר:

על אלו שהם בעלי עבירה נאמר בפרשת השבוע: "השכן אתם בתוך טומאתם" למרות שהם טמאים שכינה ביניהם. ואם נאה לו להקב"ה להיות בתוכם בודאי שגם לי נאה ויאה להיות עימהם...

אך על בעלי הגאווה אומר הקב"ה: "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת!"

האם נראה לכם תלמידיי שממקום שהקב"ה מונע עצמו מלדור אלך אני לדור...!?

גם לימדם הצדיק שני דברים חשובים מאד בהנהגתו:

1. הקב"ה מוכן לקבל כל אחד למעט בעלי גאווה...

2. אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם...

סיפור ו' לשולחן שבת

מדוע ציווה הקב"ה "לא תקלל חרש"? הרי הוא איננו שומע? למי נגרם הנזק מהקללה?
מובא בגמרא: אמר רבי יוסי כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה (דברים כח, כט): "והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה"
- וכי מה אכפת לו לעיוור בין אפילה לאורה?
עד שבא מעשה לידי:

פעם אחת, הייתי מהלך באישון לילה ואפילה, וראיתי סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו.
אמרתי לו: בני, אבוקה זו למה לך?

אמר לי: כל זמן שאבוקה בידי - בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתין ומן הקוצין ומן הברקנין (מגילה כד):

והנמשל - עונה העיוור לרבי יוסי האבוקה היא אכן בשבילי כדי שהאנשים בראותם את האבוקה, יזהו שאינני רואה ויזהירו אותי שלא
אמעד...

כך הם המצוות שבין אדם לחברו, הם אינם בשביל האחר אלא בשבילנו כדי לא להשחית את המידות שלנו. נכון שהחרש איננו שומע
אך ברגע שאני מקלל אני משחית את מידותיי ואת זה התורה רוצה למנוע ממני...

סיפור ז' לשולחן שבת

ואהבת לרעך כמוך (י"ט - י"ח)

מסופר על הגה"ק רבי נתן אדלר שנתכבד פעם אחת בסנדקאות, בברית שנערכה בעיר אחת שהיתה רחוקה מביתו מרחק רב. למרות
הקור העז והשלגים, יצא רבי נתן לדרכו וזכה במצוה חשובה זו. אחרי הברית חיפשו את רבי נתן ואיננו. חיפשו אחריו בדאגה רבה,
ומצאו אותו עומד בחוץ כששיניו נוקשות זו בזו מרוב קור, והוא שומר על הסוס הרתום לעגלה שהסיעה אותו. שאל אותו בעל
הברית: למה לא יכנס רבינו לבית החם והנעים וישתתף בסעודת המצוה? וכי מצא הרב שמץ של פסול בבית? ענה לו רבי נתן:
חלילה, פשוט ריחמתי על העגלון שנשאר לעמוד בחוץ שומר על סוסו, בעוד אני יושב בתוך הבית החם. משום כך הצעתי להתחלף
איתו מעט. נכנסו בני הבית ואכן מצאו את העגלון כשהוא ישן שנת ישרים ליד התנור החם, אולם רבי נתן לא הסכים בשום אופן
להעיר אותו. ורק אחרי שאחד מבני הבית התעקש להחליף את הרב על משמרתו, ניאות הרב להיכנס לבית החם.

סיפור ח' לשולחן שבת

"ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך"

סיפור תלמידו של הגה"ק רבי אריה לייב הכהן זיע"א בעל "קצות החושן", כאשר מורי ורבי חלה ונחלש בסוף ימיו, באחת הפעמים
זכיתי לשמש את רבי הקדוש, בפעם הזאת שכב הרבי אין אונים עד שהייתי צריך להלביש לו את הגרביים. כשגמרתי להלבישו את
הגרביים, נזדעזעתי לשמוע איך הרבי שבקושי היה יכול לנענע שפתיו מרוב חולשה, קיבל גבורת ארי ושאג בקול גדול "זה דוקר! זה
דוקר!" ואני מרוב בהלה חשבתי שבאמת דוקר, ונגשתי ופשטתי את הגרביים כשאני הופך אותם לצד השני והלבשתיו שנית, ויהי אך
גמרתי להלבישם ושוב אותה שאגת ארי: "זה דוקר! זה דוקר!" ומיד נצנץ במוחי שלא מדובר בדקירה גשמית אלא בדקירה רוחנית,
מסתמא הגרביים הם שעטנו, וכך הוה, מיד כשהחילותי לבדקם נתגלה לנגד עיני שגרבי הצמר תפורים בחוטי פשתן. גוף קדוש וטהור
היה לרבנו הקצות זיע"א סיים התלמיד, אשר מרוב קדושתו הרגיש מיד בדקירה הרוחנית ובמצב של חולשה כזו שאג כלביא.
נלמד מהסיפור מה מעלת החיבור לתורה ולימודה עד שהגוף חש באופן טבעי את הקודש.

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

מצורפים מדרשים נוספים שיכולים לסייע בדיו פתוח עם הילדים עפ"י הצורך:

מדרש חשוב המלמד אותנו גדולתם של בני אהרן דווקא מתוך ההדגשה של החטא(מדרש רבה פרשה כ,אות ח) בר קפרא בשם רבי ירמיה בן אלעזר אמר בשביל ארבעה דברים מתו בניו של אהרן, על הקריבה, על הקריבה, על אש זרה, ועל שלא נטלו עצה זה מזה. על הקריבה, שנכנסו לפני ולפנים. ועל ההקריבה, שהקריבו קרבן שלא נצטוו. על אש זרה, אש מבית פירים הכניסו. ועל שלא נטלו עצה זה מזה, שנאמר (ויקרא י, א): איש מחתתו, איש מעצמו עשו שלא נטלו עצה זה מזה. אמר רבי ירמיה בן אלעזר בארבעה מקומות מזכיר מיתתו של בני אהרן ובכלן מזכיר סרחנו, כל כך למה, להודיעך שלא היה בידם אלא עון זה בלבד. אמר רבי אלעזר המודעי בוא וראה כמה מיתתו של בני אהרן יקרה לפני הקדוש ברוך הוא שקל מקום שמזכיר מיתתו סרחנם, כל כך למה, להודיעך שלא היה פתחון פה לבאי עולם לומר מעשים מקלקלים היו בידם בסתר שעל ידי כן מתו.

(מדרש רבה פרשה כ,אות יב) אמר רבי אבא בר אבינא מפני מה נסמכה פרשת מיתת מרים לאפר פרה, אלא מלמד שכשם שאפר הפרה מכפר כך מיתת הצדיקים מכפרת. אמר רבי יודן מפני מה נסמכה מיתת אהרן לשבירת לוחות, אלא מלמד שהיה קשה לפני הקדוש ברוך הוא מיתתו של אהרן כשבירת לוחות. אמר רבי חייא בר אבא, באחד בניסן מתו בניו של אהרן, ולמה מזכיר מיתתו ביום הכפורים, אלא מלמד שכשם שיום הכפורים מכפר כך מיתתו של צדיקים מכפרת. ומנין שיום הכפורים מכפר, שנאמר (ויקרא טו, ל): כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, ומנין שמיתתו של צדיקים מכפרת, דכתיב (שמואל ב כא, יד): ויקברו את עצמות שאול, וכתיב (שמואל ב כא, יד): ויעתר אלהים לארץ אחרי כן.

(מדרש רבה פרשה כ,אות יג) רבי חנינא ורבי יהושע בן לוי חבירין דרבנן אמרו מפני מה כהן גדול משמש בשמונה בגדים, אלא כנגד מילה שהיא לשמונה ימים, הדין הוא דכתיב (מלאכי ב, ה): בריתי היתה אתו החיים והשלום. רבי סימון בשם רבי יהושע אמר מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב, אלא אין קטיגור נעשה סניגור, כדי שלא לתת פתחון פה לשטן לקטרג ולומר אתמול עשו להם אלהי זהב והיום הם מבקשים לשמש בבגדי זהב. רבי יהושע דסקנין בשם רבי לוי אמר בשביל לחוס על ממונו של ישראל, רבי לוי אמר מפני גאוה, על שום (משלי כה, ו): אל תתהדר לפני מלך.

עבודת יום הכיפורים (טז, אילד)

ה' מצווה את משה ללמד ולצוות את אהרן אחיו את סדר עבודת יום הכיפורים במשכן. עבודת יום הכיפורים כוללת כניסת הכהן הגדול לקודש הקודשים להקטרת קטורת.

1. הקב"ה מודיע לאהרן שאי אפשר להיכנס לקודש הקודשים (שם נמצא ארון הברית) מתי שרוצים אלא רק ביום אחד בשנה, ביום הכיפורים בלבד. משה מזהיר את אהרן בפס', למה מודגש בפס' שאזהרה זאת נעשית "אחרי מות שני בני אהרן" (רש"י טז,א) מה תלמוד לומר, היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב, (א) בא אחר ואמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרוז יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:
2. התורה מתארת לנו את ההכנות שצריך אהרן הכהן לעשות לפני שנכנס לקודש הקודשים. מה צריך להקריב אהרן בתחילת עבודתו לכפר על עצמו ועל משפחתו? (טז,ג) פר לחטאת ואיל לעולה
3. כתוב בפס' "בזאת יבא אהרן אל הקודש בפר" וכו', הפס' מסביר מה ההכנות שצריך אהרן לעשות כדי לגשת אל הקדש, האם אחרי כל הכנות אלו יכול אהרן להכנס או שגם אחרי כל הכנות אלו יש תנאי נוסף? (רש"י טז,ג) ואף זו לא בכל עת כי אם ביום הכיפורים, (ו) כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי בעשור לחודש
4. כתוב בפס' "בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם" כיצד מתבצעת הרחיצה במים? (רש"י טז,ד) אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף (כ) מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מבגדי זהב לבגדי לבן, ומבגדי לבן לבגדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לב.):
5. בעבודת יום הכיפורים עובד הכהן הגדול בבגדי לבן מפתחן (כתונת בד ומכנסי בד) ומה הסיבה לכך, מלמד שאין הכהן לובש שמונה בגדים ורגלים של כהן גדול שמתמש בהם בעבודות מחוץ לקודש הקודשים מכיוון שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור (על מעשה עגל הזהב). מה הקורבנות של עם ישראל? (טז,ה) שני שעירי עיזים לחטאת ואיל לעולה
6. על מה באים שני השעירים ולמה משלחים את שעיר החטאת השני? (ספורנו טז,ה) הראשון על חטאים במקדש, והמשלח על שאר חטאי צבור אשר לרוב טומאתו לא יאות ליבא ומטמא משלחו:
7. כתוב בפס' "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו" כיצד מתבצעת הכפרה "בעדו ובעד ביתו"? (רש"י טז,ו) מתורה עליו ובעדו על הפרו עונותיו (מ) ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ב, ג.):
8. כתוב בפס' "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו" מה הכוונה בפס' במילים "אשר לו"? (רש"י טז,ו) ולמדך כאן שמשלו הוא בא (ל) ולא משל צבור:
9. לאחר הכפרה על עצמו ועל ביתו, אהרן מפיל גורל בין שני השעירים. מה כל גורל? (טז,ז) אחד קורבן חטאת והשני לכפרה לעזאזל
10. כתוב בפס' "ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל" כיצד מבצע אהרן את הטלת הגורל? (רש"י טז,ח) מעמיד א' לימין וא' לשמאל, (ג) ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחברו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל:
11. מהו "עזאזל"? (רש"י טז,ח) הוא הר עז וקשה, צוק גבוה (ת"כ פרק ב, ה. יומא סז.א), (ס) שנאמר ארץ גזרה, חתוכה:
12. כתוב בפס' שאהרן מקריב את "השעיר אשר עלה עלי הגורל לה' ועשהו חטאת" איך אהרן עושה את השעיר "חטאת"? (רש"י טז,ט) כשמניח הגורל עליו קורא לו שם (ע) ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה.א):
13. כתוב בפס' "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו" הוזכר כבר קודם כפרה זו אם כן זהו כפרה שנייה, למי מופנית כפרה זו? (רש"י טז,יא) וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, (ק) שהם כלם קרויים ביתו (שם פרשתא ג, א.א), שנאמר בית אהרן ברכו את ה' וגו'

המלמד

מתכוננים לפרשה

פרשת אֶזְרִי מוֹת וּפְרִשֵׁת קְדָשִׁים

www.Parashatshavua.com

- (תהלים קלה, יט.), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת (ר) מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וכפר על הקדש מטומאות וגו' (ת"כ פרק ד, ב.):
14. מה עושה אהרון לאחר שמתוודה פעם שניה על עוונות כל הכהנים? סדרו את פעולות הכהן. (טז, יא-טז)
שוחט את פר החטאת
לוקח מחתה עם גחלים מעל מזבח החיצון
לוקח קטורת מלא חפניו
נכנס לקודש הקודשים (מבית לפרוכת) ושם את הקטורת על הגחלים
עגן הקטורת מכסה את ארון הברית
לוקח מדם הפר באצבעו ומזה (זורק) על הכפורת (הכיסוי של ארון הברית)
לוקח מדם הפר באצבעו ומזה (זורק) לפני הכפורת
שוחט את שעיר החטאת אשר לעם
מזה (זורק) מדם השעיר מעל הכפורת ומלפני הכפורת
15. כתוב בפס' "ולקח מלא מחתה ... ומלא חפניו קטורת סמים דקה" למה פירש הכתוב "דקה" והלא כל הקטרת היא דקה וכבר נאמר עליה "ושחט ממנה הדק" אם כן מה בא ללמדנו? (רש"י טז, יב) מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר ושחט ממנה הדק (שמות ל, לו.), אלא שתהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת
16. המילים "ומלא חפניו" כתובות פעמיים בתנ"ך היכן הפעם השנייה ומה לומדים מכך? (בעל הטורים טז, יב) ב' דין ואיך ומלא החבל להחיות גבי יואב שבזכות עבודת יום הכפורים היו נוצחים במלחמה
17. כתוב לגבי דם השעיר "ולפני הכפורת יזה שבע פעמים מן הדם באצבעו" כיצד הוייה זאת נעשית? (רש"י טז, יד) הרי אחת למעלה ושבע למטה
18. כתוב בפס' "ושחט את שעיר החטאת אשר לעם" מה תפקידו של שעיר חטאת זה? (רש"י טז, טו) מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, (ג) והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם
19. לאחר שאהרון הכהן יוצא מקודש הקודשים הוא מזה (זורק) שוב מדם הפר ודם השעיר על הפרוכת שכתוב: "כתוב בפס' ויכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם" "הזאה אחת למעלה ושבע למטה. מה הפירוש שאהל מועד שוכן אתם בתוך טמאתם?" (רש"י טז, טז) אף על פי שהם טמאים, שכינה ביניהם
20. השלימו את יתרת הפעולות שעושה אהרון מחוץ לקודש הקודשים: (טז, יח-כ)
מורח מדם הפר והשעיר על קרנות מזבח הקטורת (מזבח הזהב שבתוך אוהל מועד)
מזה (זורק) מדם הפר והשעיר על מזבח הקטורת (מזבח הזהב שבתוך אוהל מועד)
אהרון הכהן סומך ידיו על השעיר החי ומתוודה את כל עוונות בני ישראל
השעיר משולח ביד איש עתי (שמוכן לכך מעת האתמול) למדבר אל ארץ גזרה (צוק עם סלעים חדים)
השעיר נדחף מהצוק
21. על מה ההזאות שלפני הכפורת מכפרות, על מה הזאות שעל הפרוכת מעצמה ומתנות מזבח הפנימי והזאות שעליו מכפרות? (רמב"ם טז, יח) הזאות שלפני הכפרת מכפרות על טומאת מקדש וקדשיו של לפני לפני הפנים והזאות שעל הפרוכת באהל מועד מכפרות על טומאת היכל וקדשיו כגון מגורה ושלחן ולחם הפנים ופרוכת עצמה ומתנות מזבח הפנימי והזאות שעליו מכפרות על טומאת מזבח עצמו וקדשיו כגון הקטרת ולכן הכתוב מחלק בהן ומזכיר כל כפרה לבדה
22. כתוב לגבי מזבח הזהב "וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב" כיצד נעשית כפרת המזבח? (רש"י טז, יח) ומה היא כפרתו, ולקח מדם (י) הפר ומדם השעיר, מעורבין (כ) זה לתוך זה:
23. כתוב לגבי מזבח הזהב "וטהרו וקדשו מטמאות בני ישראל" מה הפירוש "וטהרו" ומה הפירוש "וקדשו"? (רש"י טז, יט) וטהרו. ממה (מ) שעבר: וקדשו. לעתיד לבא (ת"כ פרק ד, יג):
24. כתוב לגבי השעיר שאהרון שולח אותו "ביד איש עתי המדברה" המילה "עתי" בפס' פירושה הוא זמן מלשון "עת", אם כן מהי הכוונה בפס' "איש עתי"? (רש"י טז, כא) המוכן לכך מיום (ג) אתמול (יומא סו:):
25. מה הפירוש "איש עתי"? (אבן עזרא טז, כא) מזומן לעת או מנהגו ללכת בכל עת בכפורים והיו"ד להתחסם לעת כמו פנימי והמפרשים אותו חכם איננו נכון בעיני וחז"ל אמרו שהנושא הוא כהן ודבריהם אמתי:
26. כתוב בפס' "ובא אהרן אל אהל מועד" וכו', לשם מה אהרן בא אל אהל מועד? (רש"י טז, כג) להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר בה הקטרת לפני ולפנים
27. כתוב בפס' לגבי ארבעת הבגדים שאהרן שימש בהם ביום הכיפורים "ופשט את בגדיו... והניחם שם" מהו למדים מהמילים "והניחם שם"? (רש"י טז, כג) מלמד שטעונין גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה בגדים ליום (ע) כפורים אחר
28. כתוב בפס' "ורחץ את בשרו במים... ולבש את בגדיו" באלו בגדים מדובר? (רש"י טז, כד) שמנה בגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה
29. כתוב בפס' "ורחץ את בשרו במים" למעלה למדנו לעניין הרחיצה שכל פעם שאהרן משנה מבגדי זהב לבגדי לבן טעון טבילה, מהו למדנו כאן? (רש"י טז, כד) למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא משנה מבגדי זהב לבגדי לבן טעון טבילה, שבאותה טבילה פשט בגדי זהב שעבר בהן עבודת תמיד של שחר ולבש בגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משנה (פ) מבגדי לבן לבגדי זהב טעון טבילה (שם לב):
30. לאחר סיום עבודות היום הכהן הגדול מחליף את בגדי הלבן וחוזר לבגדי הכהן הגדול וממשיך את שאר עבודות היום. מה צריך לעשות כל עם ישראל באותו היום? (טז, כט) לענות את הנפשות, ליצום ואסור לעשות כל מלאכה
31. כתוב בפס' "בעשור לחדש תענו את נפשותיכם" למה צריך גם שביתה ועיניו בנוסף לעבודת הכהן בבית המקדש? (ספורנו טז, ל) והטעם שתצטרכו עם זה גם לשביתה ועניו הוא כי אמנם הכהן בעבודתו יכפר בלבד וענין הכפור הוא הקטנת החטא והכנתו לקבל סליחה לפני ה' תטהרו. אבל השגת הטהרה והסליחה הגמורה תהיה לפני ה' בלבד וזה בוידי ותשובה, שהוא לבדו ידע אמתתם ובשביל כך: מה הפירוש "ועניתיכם את נפשותיכם חקת עולם"? (ספורנו טז, לא) וגם בזמן שאין בית המקדש קיים תשמרו שביתה ועניו:
32. מהו לנו לומדים מהפס' "וכפר הכהן אשר ימשח אותו" וכו'? (רש"י טז, לב) כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא בכהן גדול (יומא עג). ת"כ פרק ה, ד), (ב) לפי שנאמר כל הפרשה באהרן הוצרך לומר בכהן גדול הבא אחריו שיהא כמוהו

- 33. למה הודגש בפס' "וכפר הכהן... ואשר ימלא ידו לכהן תחת אביו"? (רש"י טז, לב) ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, (ה) הוא קודם לכל אדם (ת"כ שם ה.ה.:
- 34. האם כל לוי הוא כהן? (אבן עזרא טז, לג) עמם הלויים כי הם לא יקראו הכהנים רק כל כהן הוא לוי ואין כל לוי כהן:
- 35. למה הדגיש הכתוב בנוגע לאהרן "ויעש כאשר צוה ה' את משה"? (רש"י טז, לד) כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, (ו) ולהגיד שבחו של אהרן (ז) שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך

הקרבת הקורבנות - רק במקדש (יז, א"ט)

- הקרבת הקורבנות מותרת רק בבית המקדש. אחת ממטרות הקרבת הקורבן וזריקת דמו על המזבח היא כפרה לנפש האדם. כתוב בפרשה "הדם הוא הנפש" וכאשר יהודי מקריב מחוץ למשכן והוא מתחייב כאילו שפך דם של בני אדם.
- 1. כתוב בפס' "איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה" וכו', למה הכוונה במילה "במחנה"? (רש"י יז, ג) חוץ (ט) לעזרה (זבחים קו.:
  - 2. מה אנו לומדים מהמילים "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם"? (אבן עזרא יח, ד) לבאר שהם חיים לעושיהם בשני עולמות כי המבין סודם חי העולם היחיני ולא ימות לעולם על כן כתוב אני ה' אלהיכם כאשר פירשתיו:
  - 3. כתוב בפס' "ולא יבחו עוד את זבחייהם לשעירים" וכו', מה הכוונה לזבוה "לשעירים"? (רש"י יז, ז) לשדים, כמו ושעירים ירקדו שם (ישעיה יג, כא.:
  - 4. המילה "והביאום" כתובה 3 פעמים בתנ"ך היכן ומה לומדים מכך? (בעל הטורים יז, ה) ג' במס' דין ואיך והביאום בבלה בנבואת ירמיה על הגולה. ואיך ולקחום עמים והביאום אל מקומם בשביל שהיו מביאים זבחים לשעירים שהיו עובדים אלילים והביאום בבלה ומיד כשיעשו תשובה יחזרו כדכתיב והביאום אל מקומם:
  - 5. מה מקריב הכהן מהקורבן השלמים באוהל מועד? (יז, ו) זורק את הדם על מזבח ומקטיר את החלב

איסור אכילת דם, וחובת כיסויו בעפר (יז, י"ד)

- 1. לאחר האיסור על הקרבת קורבנות שלמים מחוץ למשכן, התורה מוסיפה ללמד איסור אכילת דם לאחר שחיטת בהמה חיה ועוף. מדוע אסור לאכול את הדם? למה הדם מיועד (יז, יא) נפש הבע"ח ניכר בדם. הדם מיועד לכפר על הנפש
- 2. מה הפירוש "כי נפש הבשר בדם היא"? (רש"י יז, יא) של כל בריה בדם היא תלויה, (ע) ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על הנפש
- 3. כתוב בפס' "על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם", מה הריבוי "כל נפש מכם" בא ללמדנו? (רש"י יז, יב) להזהיר גדולים על הקטנים:
- 4. מה צריך לעשות עם הדם של חיה ועוף לאחר שחיטתם? (יז, יג) לכסות בעפר

דינים שונים

- 1. כתוב בפס' "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו" למה דווקא "ארץ מצרים אשר ישבתם בה" וכי הם האומה היחידה שהתנהגותה אינה ראויה? (רש"י יח, ג) מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו (ה) ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה.:
- 2. כתוב בפס' "את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו" מה ההבדל בין "משפטי" ל"חקתי"? (רש"י יח, ד) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה (ט) במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרו; ואת חקותי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרו, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטר
- 3. כתוב בפס' "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" מה הפירוש "וחי בהם"? (רש"י יח, ה) לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת:
- 4. ה' מזהיר אותנו שלא נעשה כמעשי הגויים "ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה את הגוי" וכו', מה הפירוש "ולא תקיא הארץ אתכם"? (רש"י יח, ח) משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיא, כך ארץ ישראל (ו) אינה מקיימת עוברי עבירה. ותרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:
- 5. בפרשת קדושים מובאות מצוות רבות שמחברות את עם ישראל לקב"ה באהבה. השלימו: " ... ואמרת אליהם אני ה' אלקכם" (יט, ב) קדושים תהיו כי קדוש אני
- 6. מה הפירוש "קדושים תהיו"? (רש"י יט, ב) הוו פרושים מן העריות (ב) ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ד שם ו.:

המלמד

מתכוננים לפרשה

פרשת אֶזְרָי מוֹת וּפְרִשֵׁת קְדֻשִׁים

www.Parashatshavua.com

7. למה נסמכו המילים "עדת בני ישראל" ל"קדושים"? (בעל הטורים יט,ב) עדת בני ישראל. וסמך ליה קדושים שדבר שבקדושה צריך עשרה דהיינו עדה.
8. הקב"ה מצווה אותנו במצוות שונות. מיתחו קו להשלמת הציווי: (יט,ג"ט)
 איש אמו ואביו תיראו ..... " ואת שבתותי תשמורו...." לפי חז"ל שאף על פי שהקב"ה ציווה על מורא אב, או אם יאמר לך אביך חלל את השבת, אל תשמע לו
 לא תכלה פאת שדה לקצוד (מצוות פאה) ..... ולקט קצירך לא תלקט (מצוות לקט)
 וכרמך לא תעולל (גרמ"י ענבים בראשי הנפנים שאינם באשכולות מסודרים) ..... ופרט גרמ"י ענבים שנישרים בשעת הביצירה) כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם
 לא תגנבו ולא תכחשו ..... ולא תשקרו איש בעמיתו
 ולא תשבעו בשמי לשקר ..... וחללת את שם אלהיך
 לא תעשק את רעך ולא תגזל ..... לא תליץ פעלת שכיר אתך עד בקר
 לא תקלל חרש (אע"פ שאינו שומע כיוון שמסחת את דפשו שלו) ולפני עור ..... לא תתן מכשול ויראת מאלהיך
 לא תשא פני דל ולא תהדר ..... פני גדול בצדק תשפט עמיתך (כשעושים משפט צריך לשפוט בצדק ולא להשת את המשפט כיד להצדיק עני או למצוא חן בעיני אדם גדול)
 לא תלך רכיל בעמך ..... לא תעמוד על דם רעך (אם אתה יכול להציל אז אתה חייב להציל)
 לא תשנא את אחיך בלבבך ..... הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא
 לא תקם ולא תטר את בני עמך ..... ואהבת לרעך כמוך
 שך לא תזרע כלאים ..... ובגר כלאים שעטנז לא יעלה עליך
9. כתוב בפס' "איש אמו ואביו תיראו" למה הקדים בפס' את האם לאב? (רש"י יט,ג) כאן הקדים אם לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, ובכבוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו (ו) בדברים:
10. מה הפירוש "איש אמו ואביו תיראו"? (ספורנו יט,ג) להורות שלא יהיה הכבוד בהם על אופן שיהיה לבו גס בהם אף על פי שיכבדם במאכל ובמשתה ובמלבוש כמו שהזכירו ז"ל (פרק קמא דקדושין) באמרם יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם אבל יהיה כבודו להם כמכבד נוראים אצלו למעלתם עליו
11. כתוב בפס' "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו" למה נאמר סמוך למורא אב ואם עניין שמירת השבת? (רש"י יט,ג) סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתך (ז) על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות:
12. מה "מורא" אב ואם המוזכר בפס', ומהו כבוד אב ואם? (רש"י יט,ג) איזהו מורא, לא ישב במקומו, (ט) ולא ידבר במקומו, (י) ולא יסתור את דבריו. ואיזהו כבוד, מאכיל ומשקה, (כ) מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):
13. למה מודגש בענייני מורא אב ואם ושמירת השבת "אני ה' אלקיכם"? (רש"י יט,ג) אתה ואביך חייבים בכבודי (יבמות ה:), (ח) לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי.
14. כתוב בפס' "אל תפנו אל האלילים" מה הפירוש "אל תפנו"? (אבן עזרא יט,ד) אפילו בלב להסתכל
15. למה נאמר "אל תפנו אל האלילים" לשון רבים? (אור החיים יט,ד) אמר לשון רבים, לצד שבחינת הרע היא בחינת הפירוד ואין חלק בה שיהיה לאחד, ולזה כשיזכיר הכתוב אלהים אחרים יזכירם בכינוי רבים:
16. כתוב בפס' "ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך ולקט קצירך לא תלקט", ה' מצווה אותנו "לא תכלה פאת שדך", אם כן מה צריך לעשות? (רש"י יט,ט) שיניח פאה (ש) בסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט.ז):
17. מהו "לקט קצירך"? (רש"י יט,ט) שבלים הנושרים בשעת (ת) קצירה אחת או שנים, אבל שלש (א) אינן לקט (פאה ו, מ"ה)
18. כתוב בפס' "וכרמך לא תעולל" מאיזה לשון באה המילה "תעולל"? (אבן עזרא יט,י) תכרית העוללות הם הקטנים כמו עולל גם יקראו יונקות וזאת המלה כמו ושרשך מארץ חיים שטעמו יכרית השרש וכן מסעף פארה יכרות הסעף
19. מה ההבדל בין "לא תעשק" ל"לא תגזול"? (אבן עזרא יט,יג) לא תעשק את רעך. בסתר: ולא תגזול. בגלוי בחזקה:
20. מה הפירוש "לא תשא פני דל"? (רש"י יט,טז) שלא תאמר עני הוא זה (פ) והעשיר חייב לפרנסו אזכנו בדין ונמצא מתפרנס בנקיות (ת"כ פרק ד, ב.ז):
21. מה הפירוש "ולא תהדר פני גדול"? (רש"י יט,טז) שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אביישנו ואראה בבושתו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול:
22. מה הפירוש "לא תעמוד על דם רעך"? (רש"י יט,טז) לראות במיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לסטים באים עליו (ת"כ פרק ד, ח.ז):
23. כתוב בפס' "זפרט כרמך לא תלקט" מהו "זפרט כרמך"? (רש"י יט,יז) גרמ"י ענבים (ד) הנושרים בשעת ביצירה:
24. כתוב בפס' "לא תגנבו" באיזה גניבה מדובר כאן? (רש"י יט,יז) אזהרה לגנוב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגנוב נפשות, דבר הלמד מענינו, (ז) דבר שחייבין עליו מיתת ב"ד:
25. כתוב בפס' "לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבעו" מה אנו לומדים מהסמיכות של עניינים אלו? (רש"י יט,יז) אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר
26. כתוב בפס' "ולפני עור לא תתן מכשול" מה הפירוש? (רש"י יט,יז) לפני הסומא בדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, (ג) אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו (ס) ונוטלה הימנו (שם יד.ז):
27. למה נאמר כאן "ויראת מאלוקיך"? (רש"י יט,יז) לפי שהדבר הזה אינו מסודר לבריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמש ולומר לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר בו ויראת מאלוקיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסודר ללב של אדם העושהו, ואין שאר הבריות מכירות בו, נאמר בו ויראת מאלוקיך
28. כתוב בפס' "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" מה הפירוש "ולא תשא עליו חטא"? (רש"י יט,יז) לא תלביץ את פניו ברבים
29. כתוב בפס' "לא תקם ולא תטר את בני עמך" מה "נקימה" ומהי "נטירה"? (רש"י יט,יח) (יומא כג) אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו

לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך (ת) ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה (יומא כג.), שנוטר האיבה בלבו אף על פי שאינו נוקם
30. כתוב בפס' "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" מה אמר על פס' זה ר' עקיבא? (רש"י יט,יח) אמר ר' עקיבא זה כלל (א) גדול בתורה (ת"כ שם יב.):

פירות עורלה ושנה רביעית (יט, כג"כ)

הנוטע אילן, לא יאכל את פירותיו שלוש שנים ראשונות והקב"ה מביטה כי שמירת מצוות אלו יביאו ברכה בפרי הארץ.
סיפור לילדים

מעשה בארץ־אנוס המלך שהיה עובר למלחמה והולך עם הגיסות שלו להלחם על מדינה אחת שמרדה עליו. מצא זקן אחד בדרך שהיה נוטע נטעות תאנים. אמר לו ארץ־אנוס, אתה זקן ועומד וטורח ומתיגע לאחרים. אמר לו: אדוני המלך, הריני נוטע. אם אֶזְכָּה, אבל מפרות נטיעותי. ואם לאו, יאכלו בני. עשה שלש שנים במלחמה וחוזר. לאחר שלש שנים מצא לאותו זקן באותו מקום. מה עשה אותו זקן, נטל סלסלה ומלא אותה בכורי תאנים יפות וקרוב לפני ארץ־אנוס. אמר לפניו, אדוני המלך, קבל מן עבדך. אני הוא אותו הזקן שמצאת אותי בהליכתך, ואמרת לי, אתה זקן מה אתה מצטער עומד ומתיגע לאחרים, הרי כבר זכני המקום לאכל מפרות נטיעותי, ואלה שבתוך הסלסלה מהן מנתך. מיד אמר ארץ־אנוס לעבדו, טלו אותה ממנו ומלאו אותה זהובים, ועשו כן. נטל הזקן הסלסלה מלאה זהובים, והתחיל הולך ומשתבח בביתו לאשתו ולבניו. סח להם את המעשה. היתה שכנתו עומדת שם, שמעה מה אמר הזקן. אמרה לבעלה, כל בני אדם הולכין והקדוש ברוך הוא נותן להם ומזמן להם טובה, ואתה יושב בבית חשוך באפל. הרי שכן שלנו כבוד את המלך בסלסלה של תאנים ומלא אותה לו זהובים. ועתה עמד וטול סל גדול ומלא אותו כל מיני מגדים מן תפוחים ותאנים ושאר פרות יפות שהוא אוהב אותן הרבה, לך וכבודו בהן, שמה ימלא לך זהובים, כמו שעשה לשכננו הזקן. הלך ושמע לאשתו, ונטל סל גדול ומלא אותו כל מיני מגדים ותפוחים ושמן על פתפו וקרוב לפני המלך קופנדר. ועמד ואמר, אדוני המלך, שמעתי שאתה אוהב את הפרות, ובאתי לכבדך בתאנים ותפוחים ושמן על פתפו וקרוב לפני המלך קופנדר. ועמד ואמר, אדוני המלך, שמעתי שאתה טופחין אותו על פניו עד שנפחו פניו, סמו את עיניו ועשאוהו דוגמא, והלך לביתו בפתח נפש כשהוא עשוי דוגמא, בוכה. והיתה אשתו סבורה שהוא בא בסל מלא זהובים. וראתה אותו עשוי דוגמא ועיניו נפוחות וגופו משבר ומכה. אמרה לו: מה לך. אמר לה: ששמעתי לך והלכתי לכבד את המלך באותו הסל, ונפחו אותו על פני. אלולי ששמעתי לך והטלתי אותו הסל אחרוני, כבר היו מרגימין אותי את כל גופי בהן. כל כך למה. ללמדך, שהנשים הרעות מפילות את בעליהן ברה"ק. לפיכך לא יבטל אדם מן הנטעות. אלא כשם שמצא, עוד יוסיף ויטע, אפילו יהיה זקן. וממשיך מדרש תנחומא פרשת קדושים, אות ח "כי תבאו אל הארץ ונטעתם". אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא נטע, אלא הווי זהירין בנטעות, שנאמר: ונטעתם כל עץ מאכל. כשם שנכנסתם ומצאתם נטעות שנטעו אחרים, אף אתם הווי נטעים לבניכם. שלא יאמר אדם, אני זקן כמה שנים אני חי, מה אני עומד ומתיגע לאחרים, למחר אני מת. אמר שלמה, את הכל עשה יפה בעתו גם את העולם נתן בלבם (קהלת ג, יא), העולם כתיב, חסר וא"ו. מהו כן. אלולי שהקדוש ברוך הוא העלים מלבו של אדם את המיתה, לא היה אדם בונה ולא נוטע, שהיה אומר, למחר אני מת, למה אני עומד ומתיגע לאחרים. לפיכך העלים הקדוש ברוך הוא מלבבות של בני אדם את יום המיתה, שיהא אדם בונה. זכה, יהיה לו. לא זכה, לא אחרים.

1. כיצד נקרא פירות העץ בשלוש השנים הראשונות מנטיעת העץ? (יט,כג) עורלה
2. כתוב בפס' "וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל" האם הנטיעה של עץ המאכל היא מצוה? (אור החיים יט,כג) ג' מצות נאמרו כאן. א' ביאת הארץ על דרך אומרם (כתובות ק"ג) הכל מעלין לארץ ישראל וכו'. ב' לנטוע כל עץ מאכל לשבח הארץ. ג' לנהוג שני ערלה:
3. כתוב בפס' לגבי העץ "ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הילולים לה'", מה הפירוש "יהיה כל פריו קדש" (רש"י יט,כד) כמעשר שני (קידושין נד:): שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כו, ל). מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הילולים לה' הוא, שנושאו שם (פ) לשבח ולהלל לשמים:
4. מה הפירוש "קדש הילולים" (אבן עזרא יט,כד) להלל השם והכהן יאכלנו:
5. כתוב בפס' "ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו", מה הפירוש "להוסיף לכם תבואתו" (רש"י יט,כה) המצוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו

בשנה הרביעית הפירות מותרים צריך היהודי להעלות את הפירות לירושלים ולאוכלם שם בטרה.

המשך דינים שונים (יט, כו-לז)

עם ישראל מקבל מצוות נוספות כדי להתקדש ובין היתר איסור גילוי עתידות בדרכים שונות, גילוח הפאות והזקן, כיבוד אנשים מבוגרים ומצוות נוספות.

1. כתוב בפס' "לא תנחשו ולא תעוננו" מה הפירוש "לא תנחשו" ומה הפירוש "ולא תעוננו"? (רש"י יט,כו) לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, (צ) פתו נפלה מפיו, צבי הפסיקו בדרך: לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יום פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה לצאת (סנהדרין סו.).
2. כתוב בפס' "לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנד" מהי "פאת הזקן"? (רש"י יט,כז) סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שתיים בכל לחי, ולחי למעלה אצל הראש (ר) שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חבור שני הלחיים יחד (שם כ.).
3. כתוב בפס' "וכתובת קקק לא תתנו בכס" מה הפירוש "כתובת קקק"? (רש"י יט,כח) כתב המחוקק ושקוע שאינו נמוך לעולם, (ת) שמקקקו במחש והוא משחיר לעולם (שם כא.).
4. מה הפירוש "ומקדשי תיראו"? (רש"י יט,ל) לא יכנס לא במקלו ולא במגעלו ובאפונדתו ובאבק שעל רגליו. ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמרו, אין בנין בית המקדש (ב) דוחה שבת (יבמות ו.).
5. כתוב בפס' "את שבתתי תשמרו" למה האזהרות על השבת רבות? (רמב"ן יט,ל) האזהרות בשבת רבות בתורה כמו בעבודה זרה מפני שגם היא שקולה כנגד כל המצוות כי מי שאינו משמר אותה מכחיש במעשה בראשית ואין לו תורה כלל
6. כתוב בפס' "אל תפנו אל האבת ואל הידענים" מהו בעל "אוב" ומהו "ידעוני"? (רש"י יט,לא) אזהרה לבעל אוב (ג) וידעוני. (סנהדרין סה.). בעל אוב זה פיתום המדבר משחיו, וידעוני מכניס עצם חיה ששמה ידוע (ד) לתוך פיו והעצם מדבר
7. כתוב בפס' "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן" מהו "ההידור" המדובר ולמה נכתב "ויראת מאלוקיך"? (רש"י יט,לב) איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעצים עיניו (ח) כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך
8. כתוב בפס' "וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו" מה הפירוש "לא תונו אותו"? (רש"י יט,לג) אונאת דברים, (ט) לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:
9. הקב"ה מלמד את עם ישראל לא לעשות עוול במשפט ולא לרמות אחד את השני. השלימו (יט,לו) : " _____ (מכשיר למדידת המשקל) _____ , _____ (מידת נפח של סחורה יבשה) _____ (מידת נפח של סחורה נוזלית יין, שמן) יהיה לכם..." (יט,לו) מאזני צדק אבני צדק אפית צדק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם
10. מהם "אבני צדק"? (רש"י יט,לה) הם המשקולות ששקלן כנגדן
11. המילים "ואני אתן" כתובות 2 בתנ"ך היכן הפעם השנייה ומה למדים מכך? (בעל הטורים כג, ב.) דין ואיך ואני אתן את שורך שאם חזר בתשובה ואני אתן שורך שעונותיו נחשבין לו כזכיות:
12. כתוב בפס' "ולא תלכו בחקת הגוי אשר אני משלח מפניכם כי את כל אלה עשו ואקץ בס" מה הפירוש "ואקץ"? (רש"י כג, ב) לשון מיאוס, קצתי בחיי (בראשית כז, מו.), כאדם שהוא קץ במזונו
13. מהו "והתקדשתם והייתם קדושים"? (אור החיים כז, ז) יצו ה' שיהיו נוטים אל בחינת הקדושה, ובוה הוא מבטיחם שיהיו במדרגת מלאכים הנקראים קדושים (שהאדם יכול להתעלות ולעבור את מדרגת המלאכים..)
14. מה הפירוש "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי"? מה מסביר רבי אלעזר בן עזריה? (רש"י ככו, א) אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נבוכדנצר וחביריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בבשר חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, שתהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:
15. למה נסמך "ואבדיל אתכם מן העמים" לעניין אוב וידעוני? (בעל הטורים ככו, א) וסמך ליה איש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני כי אני הבדלתי אתכם מן העכו"ם והשריתי שכינה ביניכם ואינכם צריכין לאוב וידעוני כשאר העכו"ם שאין להם נביא ולא יודע עד מה ולכך צריכים לאוב וידעוני:

"והתקדשתם והייתם קדושים" הוא ציווי שמקבל עם ישראל מהקב"ה עם שמירת המצוות והתרחקות ממעשה הגויים ושמירה ממאכלות אסורות